

REZOLUȚIE

a mesei rotunde

„Amalgamarea voluntară: între cadrul de reformă și realitatea comunităților”

Chișinău, 31 iulie 2026

La 31 iulie 2026, Mișcarea Civică „Construim Încredere” a organizat la Chișinău masa rotundă „Amalgamarea voluntară: între cadrul de reformă și realitatea comunităților”, la care au participat aleși locali, foști primari, consilieri, reprezentanți ai comunităților, experți și organizații ale societății civile. Discuția a fost convocată după ce mai multe comunități au solicitat sprijin pentru a-și face auzite preocupările privind modul în care se desfășoară procesul de amalgamare.

Regretăm că reprezentanții autorităților centrale și ai structurilor parlamentare invitate nu au participat și nu au putut răspunde direct întrebărilor formulate de comunități. În același timp, considerăm că dialogul rămâne posibil și necesar. Prezenta rezoluție nu contestă necesitatea unei reforme administrativ-teritoriale și nu atribuie anticipat vinovății, ci sintetizează problemele semnalate și propune măsuri concrete pentru restabilirea încrederii și prevenirea conflictelor locale.

Cadrul procesului este stabilit, în principal, prin Legea nr. 225/2023 cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale și prin Metodologia aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 925/2023, cu modificările ulterioare. Aplicarea acestuia trebuie să respecte autonomia locală, subsidiaritatea, transparența decizională, accesul echitabil la servicii și participarea efectivă a cetățenilor. Caracterul voluntar trebuie să existe nu doar formal, prin adoptarea unei decizii, ci și substanțial, printr-o alegere informată și demonstrabil susținută de comunitate.

Constatările principale ale mesei rotunde

1. Insuficiența fundamentării publice și instabilitatea regulilor. În numeroase cazuri, comunitățile nu au avut acces la analize clare privind efectele administrative, financiare, sociale și teritoriale ale opțiunilor propuse: costul tranziției, accesul la servicii, gestionarea patrimoniului, personalul, transportul și investițiile necesare. Participanții au semnalat, de asemenea, că explicațiile, condițiile sau reperele procesului au fost modificate ori comunicate succesiv, fără o perioadă suficientă de adaptare, ceea ce a creat confuzie și neîncredere în rândul aleșilor locali și al cetățenilor.

2. Consultări care nu produc o legătură vizibilă cu decizia. Au fost semnalate situații în care opiniile exprimate la adunări, prin chestionare sau alte forme de consultare nu au fost reflectate

în deciziile consiliilor locale și nici nu au primit un răspuns motivat. Această ruptură transformă participarea într-un exercițiu formal și afectează legitimitatea reformei.

3. Necesitatea unei abordări diferențiate și proporționale. Numărul populației nu poate fi singurul criteriu determinant. Distanța reală, starea drumurilor, legăturile cotidiene cu școlile, spitalele, piețele și locurile de muncă, identitatea comunitară și relațiile economice trebuie analizate pentru fiecare configurație. În partea finală a discuțiilor a fost propusă diferențierea între localitățile foarte mici, care întâmpină dificultăți obiective în susținerea serviciilor de bază, și localitățile cu o masă critică funcțională, pentru care ar trebui evaluate și alternative precum cooperarea intercomunală, serviciile comune sau proiectele de tip cluster, fără desființarea automată a primăriei. Pragul de aproximativ 1.500 de locuitori a fost avansat ca propunere de dezbateră de către participanți, nu ca o concluzie juridică definitivă.

4. Date demografice contestate. Reprezentanți locali au indicat diferențe importante între datele oficiale utilizate pentru pragurile reformei și situația constatată în registrele sau gospodăriile din localitate. Fără verificarea datelor, deciziile pot porni de la o bază factuală incompletă.

5. Capacitatea administrativă nu rezultă automat din comasare. Unirea mai multor localități cu resurse reduse nu garantează, prin ea însăși, servicii mai bune sau acces sporit la fonduri. Sunt necesare personal calificat, sisteme administrative, planuri de tranziție și investiții predictibile.

6. Incertitudine privind instrumentele de exprimare directă. Cazul relatat la Botnărești a evidențiat dificultăți în organizarea unui referendum local și nevoia unui traseu juridic clar prin care cetățenii să poată fi consultați asupra unei alegeri teritoriale majore.

7. Percepții de presiune și teamă. Participanții au relatat situații pe care le-au perceput drept presiuni sau intimidări asupra unor aleși locali, primari, consilieri și cetățeni, inclusiv în localități care refuză amalgamarea voluntară ori susțin o altă configurație decât cea promovată în proces. În discuții a fost invocat și un caz din raionul Cimișlia în care efectuarea unor percheziții și ridicarea unor dispozitive ar fi fost percepute de vorbitor ca mijloc de constrângere pentru acceptarea unei anumite configurații de amalgamare. Masa rotundă nu dispune de informațiile necesare pentru a confirma existența unei legături între măsurile procesuale menționate și procesul de amalgamare; tocmai de aceea, afirmațiile necesită verificare imparțială, iar autoritățile trebuie să garanteze că opiniile diferite pot fi exprimate liber, fără consecințe politice, administrative sau financiare.

8. Riscul diminuării reprezentării democratice locale. Participanții au exprimat rezerve față de posibilitatea ca, după amalgamare, primarul ales al unei localități să fie substituit în relația cotidiană cu cetățenii printr-un reprezentant numit. A fost subliniat că primarul nu exercită doar funcții administrative, ci reprezintă comunitatea, apără interesele și patrimoniul local și

răspunde direct în fața alegătorilor. Orice nouă formulă de reprezentare trebuie să păstreze responsabilitatea democratică, accesibilitatea serviciilor și capacitatea reală de apărare a intereselor localităților componente.

9. Necesitatea unei pauze de corectare înaintea unor efecte greu reversibile. Mesajul comun al intervențiilor finale a fost că problemele semnalate trebuie examinate și corectate înainte ca deciziile contestate să producă efecte administrative, patrimoniale și sociale dificil de remediat. Solicitarea de pauză nu reprezintă respingerea reformei, ci aplicarea principiului prudenței într-un proces care afectează direct organizarea democratică și viața de zi cu zi a comunităților.

Solicitările de mai jos au fost formulate în cadrul mesei rotunde organizate de Mișcarea Civică „Construim Încredere”. La eveniment au participat reprezentanți ai mai multor localități din țară, care au relatat dificultăți serioase, lipsa audierii efective a comunităților și existența ori percepția unor presiuni pentru acceptarea unor configurații de amalgamare contrare opțiunilor exprimate la nivel local. În acest context, participanții au cerut ca procesul să rămână realmente voluntar, să fie desfășurat cu bună-credință și să ofere garanții efective împotriva oricăror forme de intimidare sau constrângere.

Propuneri și solicitări pentru autoritățile centrale

1. Examinarea de urgență a solicitărilor și dialog public pe substanță. Cancelaria de Stat să examineze, în regim de urgență, toate solicitările, petițiile și demersurile primite din partea localităților care reclamă dificultăți în procesul de amalgamare și să comunice răspunsuri scrise, punctuale și motivate, nu doar răspunsuri formale sau comunicări generale. Cancelaria de Stat și comisia parlamentară de specialitate să organizeze, în cel mult 15 zile lucrătoare, discuții publice la care să fie invitați în mod special reprezentanții localităților în care au fost semnalate presiuni, amenințări, blocaje procedurale ori situații în care vocea oamenilor nu a fost auzită.

2. Respectarea caracterului realmente voluntar și a bunei-credințe. Procesul amalgamării trebuie să fie voluntar nu doar prin denumire și procedură, ci și în fapt, fără presiuni directe sau indirecte și fără condiționarea accesului la programe, investiții ori alte resurse publice. Până la clarificarea situațiilor semnalate, să nu fie promovate acte de constituire a unor UAT amalgamate în configurațiile contestate fără verificarea documentată a consultărilor, a legalității deciziilor și a opțiunii majoritare a comunității. Solicităm examinarea unei prelungiri rezonabile a perioadei de amalgamare voluntară pentru comunitățile în care consultările sunt incomplete, există litigii sau opțiunile teritoriale nu au fost fundamentate suficient.

3. Clarificarea termenului de 31 iulie 2026 și stabilitatea regulilor. Publicarea unei explicații oficiale privind natura juridică a acestui termen, etapele care urmează, criteriile de evaluare a fazei voluntare și condițiile în care ar putea fi inițiată o eventuală etapă normativă de reorganizare. Solicităm publicarea într-o formă consolidată a regulilor, criteriilor și

instrucțiunilor aplicabile și evitarea modificării lor în cursul procedurii fără consultare, motivare și o perioadă de tranziție adecvată. Orice trecere la o etapă obligatorie trebuie precedată de evaluare publică, studiu de impact și consultări reale.

4. Standard minim național pentru consultarea comunităților și efect obligatoriu al opțiunii majoritare. Aprobarea și publicarea unui protocol unic care să prevadă informarea asupra tuturor opțiunilor, publicarea analizelor comparative, procese-verbale complete, raportarea rezultatelor chestionarelor, răspunsuri motivate la propunerile respinse și o cale de contestare sau mediere. Cadrul normativ trebuie completat astfel încât, atunci când cetățenii s-au pronunțat în mod clar și verificabil pentru amalgamarea cu o anumită localitate, opțiunea majoritară să fie obligatorie pentru consiliul local. Această opțiune nu trebuie să poată fi răsturnată de consilieri decât în urma unei noi consultări directe, transparente și desfășurate în aceleași condiții de legalitate.

5. Analiză funcțională, teritorială și a alternativelor pentru fiecare configurație. Deciziile să includă hărți și indicatori privind distanțele, timpul de deplasare, starea drumurilor, accesul la instituții, legăturile economice și sociale, continuitatea serviciilor și riscul marginalizării localităților periferice. Pentru localitățile care dispun de o masă critică funcțională trebuie analizate, comparativ cu amalgamarea, opțiunile de cooperare intercomunală, servicii partajate, asocieri sau proiecte comune, iar criteriile demografice să fie aplicate proporțional, nu automat.

6. Verificarea datelor privind populația. Instituirea unei proceduri rapide de reconciliere a datelor Biroului Național de Statistică, Agenției Servicii Publice și registrelor locale înainte ca pragurile demografice să producă efecte asupra unei comunități.

7. Mecanism clar pentru referendumuri și consultări directe. CEC, în cooperare cu Cancelaria de Stat și autoritățile locale, să publice îndrumări și modele de întrebări neutre și admisibile juridic, astfel încât dreptul comunităților de a se pronunța să nu fie blocat de incertitudini procedurale.

8. Plan financiar și de tranziție credibil. Pentru fiecare UAT propusă să fie publicate sursele și calendarul finanțării, investițiile prioritare, costurile de reorganizare, schema de personal, modul de gestionare a patrimoniului și garanțiile privind menținerea serviciilor în toate localitățile componente.

9. Stoparea presiunilor și protecția libertății de opțiune locală. Solicităm stoparea imediată a oricăror forme de presiune, intimidare, amenințare, discriminare sau constrângere asupra aleșilor locali, primarilor, consilierilor și cetățenilor din localitățile aflate în proces de amalgamare sau care refuză amalgamarea voluntară. Susținerea unei opțiuni legale diferite nu trebuie să producă consecințe politice, administrative, financiare ori de altă natură și nu poate conduce la limitarea accesului la programe publice. Solicităm crearea unui canal confidențial de sesizare, emiterea unei garanții publice în acest sens și verificarea imparțială de către instituțiile

competente a relatărilor privind posibile presiuni, inclusiv a cazului invocat din raionul Cimișlia, cu respectarea prezumției de nevinovăție, a independenței procedurilor și a dreptului persoanelor vizate de a fi audiate.

10. Garanții pentru reprezentarea localităților componente. Orice model de administrare post-amalgamare trebuie să asigure o formă de reprezentare locală legitimă, accesibilă și responsabilă față de cetățeni. Statutul, modul de desemnare, atribuțiile, resursele și răspunderea eventualului reprezentant al localității trebuie reglementate transparent, fără a transforma această funcție într-un substitut pur formal al primarului ales și fără a slăbi protecția patrimoniului și intereselor comunității.

11. Grup permanent de lucru. Instituirea unui mecanism de dialog cu reprezentare echilibrată a autorităților centrale, APL, CALM, societății civile și comunităților, care să urmărească soluționarea cazurilor, să publice recomandări și să evalueze efectele reformei asupra oamenilor și serviciilor publice.

Localitatea	Aspecte semnalate și verificări solicitate
Zastînca, raionul Soroca	Participanții au relatat că viața cotidiană a localității este legată în principal de municipiul Soroca, în timp ce consiliul local ar fi optat pentru amalgamarea cu Cosăuți. Potrivit chestionarului prezentat la eveniment, 590 de persoane s-ar fi pronunțat pentru Soroca și 8 pentru Cosăuți. Se solicită verificarea rezultatelor consultărilor, a motivării deciziei consiliului și a accesibilității geografice a opțiunilor.
Botnărești, raionul Anenii Noi	Primarul Victor Gore a comunicat că organizarea unui referendum local privind amalgamarea nu a fost acceptată, întrebarea fiind calificată drept ambiguă. Se solicită CEC să prezinte motivarea completă și să indice formula legală prin care comunitatea poate fi consultată direct.
Căpriană, raionul Strășeni	Primarul Ion Scutaru a semnalat o diferență între populația estimată la nivel local, de peste 2.600 de locuitori, și datele oficiale utilizate în proces. Se solicită verificarea interinstituțională a datelor înainte de aplicarea pragurilor și explicarea metodologiei utilizate.
Baraboi, raionul Dondușeni	Potrivit intervențiilor de la masa rotundă, Baraboi a fost prima comunitate care a semnalat probleme în proces. Aproximativ 450 de locuitori s-ar fi pronunțat unanim pentru amalgamarea cu Mihăileni, invocând proximitatea și legăturile istorice, în timp ce consiliul local ar fi votat pentru o altă configurație. Participanții au reclamat și colectarea unor semnături prin chestionare prezentate ca vizând drumurile ori canalizarea, acordul pentru amalgamare fiind menționat într-o formulare puțin vizibilă. Se solicită verificarea independentă a documentelor, publicarea rezultatelor, motivarea deciziei consiliului și respectarea opțiunii majoritare exprimate liber și informat.

Ciuciuleni, raionul Hîncești	Ciuciuleni a fost prezentată ca o localitate mare și funcțională, cu o lungime de aproximativ 11 km și infrastructură proprie: muzeu, casă de cultură, farmacie, punct medical și ambulanță. S-a semnalat diferența dintre datele oficiale de circa 2.500 de locuitori și populația stabilă estimată local la peste 4.100. Opțiunea principală este păstrarea primăriei independente; doar în subsidiar a fost indicată asocierea cu Drăgușenii Noi, aflată peste deal, nu cu Stolniceni ori Logănești, considerate îndepărtate. Organizarea unui referendum ar fi fost descurajată ca imposibilă sau tardivă, iar comunicarea ar fi fost îngreunată cât timp primarul și secretarul consiliului se aflau în concediu. Se solicită verificarea datelor, evaluarea menținerii UAT independente, clarificarea referendumului și compararea transparentă a opțiunilor.
Cuhnești – Ciuciulea – Balatina, raionul Glodeni	Reprezentanți ai comunității au invocat distanțele și legăturile funcționale cu Balatina, inclusiv accesul la servicii și piață, în raport cu opțiunea orientării către Ciuciulea. Se solicită o analiză comparativă publică a configurațiilor și reflectarea motivată a preferințelor exprimate de locuitori.
Semnale privind posibile presiuni asupra aleșilor locali	În cadrul discuției au fost relatate temeri și presiuni percepute de unii primari și consilieri în legătură cu participarea la dezbateri sau susținerea unei opțiuni diferite. A fost invocat și un caz din raionul Cimișlia în care perchezițiile și ridicarea unor dispozitive ar fi fost percepute ca instrumente de constrângere. Masa rotundă nu poate confirma legătura invocată și solicită verificare imparțială, cu respectarea prezumției de nevinovăție și a independenței procedurilor.